

CONSTRUCCIÓ DEL SEMINARI NOU DE VIC

EVA FUNOLL I GUIX
MONTSE TOMÀS I PELEGRINA

«Seminario Viejo que cargado de años y gloria vas a desaparecer como el árbol que se cae porque no puede aguantar tanto fruto, yo te saludo! Seminario Nuevo, que vas a recoger una historia ilustre y un prestigio sólidamente labrado en el discurrir de los siglos, también te saludo!» (J. Mata Masat. *Ave Maria*, revista mensual de propaganda religiosa. N° 17, octubre de 1942.)

L'intent del bisbe Gaspar Gil, a finals del segle XVII per crear un Seminari Conciliar dedicat a St. Joaquim a la plaça de la Mercè primer, i al carrer de la Riera després, va veure's frustrat a causa de l'oposició del Consell Municipal i la comunitat de veïns del carrer. Un segon intent, protagonitzat pel bisbe Manel Muñoz a mitjans del segle XVIII, volia emplaçar el Seminari a la rambla Hospital, encara que poc després, el 1767, quan l'expulsió de la Companyia de Jesús d'Espanya ja era un fet, fra Bartolomé Sarmentero el traslladà al Col·legi dels Jesuïtes al carrer de St. Just, on perdurà durant quasi dos segles i on desembocà tota la tradició universitària vigatana amb personatges tan destacats com Jacint Verdager, el canonge Collell, el bisbe Morgades, el Dr. Torres i Bages i tants d'altres. Ja el 1940 s'inicià la construcció del que seria l'últim edifici seminarístic de Vic¹.

Aquesta tasca de grans dimensions s'inicià en un moment crític per a la societat vigatana però també espanyola. S'acabava de sortir de la Guerra Civil (1936-1939) i s'entrava en un nou període de postguerra i franquisme.

L'edifici del seminari vell presentava moltes mancances que no eren causades simplement per la recent guerra. A l'antic col·legi dels Jesuïtes s'hi havien anat afegint edificacions disperses i, com a conseqüència, el Seminari mancava d'unitat. A més, per la seva situació dins el casc antic de la ciutat, hi faltava il·luminació natural, aire i espais oberts, el fred i la humitat eren constants i, en ser un

---

1. Arxiu del Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Pressupostos-Escriptures», *El nuevo Seminario Vicense. Memoria publicada por la junta diocesana constructora del Seminario*, Imprenta José Sabadell, setembre 1942.

edifici vell, mal cuidat, poc restaurat i massa proper als veïns, feia que no reunís les condicions necessàries d'organització dels nous seminaris espanyols. A més, cal destacar l'existència d'un altre seminari, anomenat Seminari Menor o Col·legi de St. Josep, fundat pel pare Bach el 1861, i on s'estudiaven les Humanitats. Estava emplaçat prop de la Catedral, i aquesta separació contribuïa encara més a la manca d'unitat de la institució²:

«[...] es una realidad palpable que el presente Seminario –la edificación se entiende– es incompatible con las necesidades modernas e insuficientes para cobijar –es voluntad de la Santa Sede, que todos los alumnos sean internos– en decentes condiciones a los centenares que sumaran dentro poco, aún con el aditamiento del Seminario de la Gleva³, en el cual se han gastado centenares de miles de pesetas. Se impone una edificación nueva.» (Diari *Ausona*, 5 de setembre, 1942, any 1, n° 34.)

Després que el 8 de febrer de 1930 la Sagrada Congregació de Seminaris acordés la internació de tots els seminaristes sense excepció i l'escurçament de les vacances d'estiu allargant el curs escolar amb els anomenats *Seminaris d'estiu*⁴, el Seminari de Vic necessitava modificar les seves instal·lacions per proporcionar als alumnes les condicions higièniques, pedagògiques... adequades per al seu creixement⁵.

Un altre motiu per a la construcció del Seminari, considerada clau pel bisbe Joan Perelló, era la situació en què havia quedat l'església espanyola un cop finalitzada la guerra. Molts sacerdots i religiosos havien mort i havien deixat l'església en una situació delicada: pocs capellans, per a formar part del clergat... Eren víctimes de la guerra i creien que una recompensa era el més adequat per a saldar les injustícies. Tot això juntament amb la pujada al poder del general Francisco Franco, clarament catòlic i conservador, i amb la preocupació del papa Pius XII per la situació de l'Església Catòlica a Espanya, explicaria l'onada constructiva de seminaris arreu d'Espanya i, en concret, a la ciutat de Vic.

Les primeres dificultats

El 24 de febrer de 1941, el bisbe Joan Perelló dirigí una Carta Pastoral al poble i al clergat la qual era una crida a la cooperació de tots ells. Ja mesos abans d'aquesta carta s'havia preocupat d'obtenir un solar adequat i el suport del Vaticà, del Govern espanyol i del Capítol de la Catedral de Vic.

2. Vegeu *Els estudiants de Vic i el Col·legi de St. Josep* de Ramon Ordeig Mata, publicat a VIC EH el 1997.

3. Després de l'escurçament de les vacances en família dels seminaristes el 8 de febrer de 1930, la diòcesi de Vic es va esforçar fins a construir un seminari d'estiu en un solar del Santuari de la Gleva on abans hi havia cases en ruïnes.

4. Arxiu del Seminari de Vic, carpeta «Construcció seminari. Plànols-projectes-pessupostos-escritpures», *El nuevo Seminario vicense. Memoria publicada por la Junta Diocesana constructora del Seminario*. Imprenta José Sabadell, setembre 1942.

5. Cal tenir en compte que els alumnes entraven al Seminari als 10 anys i en podien sortir, després de 12 cursos, als 22 anys, i per tant hi residien en les etapes d'adolescència i joventut.

Com a resultat havia obtingut un solar cedit majoritàriament pel noble don Ramon de Casanova⁶ a qui, com a graïment, se li havien de dedicar tots els actes piadosos dels seminaristes un cop per setmana, havia de fruit d'una beca gratuïta i perpètua per als familiars més propers i s'havia de col·locar l'escut de la seva família al futur Seminari⁷. A aquestes terres se'ls en van annexar d'altres donades per diversos propietaris de la ciutat, o bé comprades pel bisbat. Aquests terrenys s'emplaçaven dins l'anomenat *Esbarjo Marià*⁸ que era el camp d'esports de la ciutat, situat prop del quilòmetre 67 de la carretera de Barcelona al sector sud-est de Vic. Però aquestes terres presentaren prou dificultats com perquè el bisbat decidís canviar l'emplaçament. Les complicacions que sorgien a l'hora de començar a excavar la terra, la por a la construcció d'una caserna de la Guàrdia Civil molt propera a l'indret i la resistència de l'Ajuntament a facilitar la construcció en uns terrenys on tenia planejat l'eixamplament de la ciutat, van ser motius suficients per aquest canvi d'ubicació⁹.

Després de diversos tràmits legals s'obtingué una gran extensió de sòl propera a la carretera de Manlleu i delimitada al sud-oest per la ja existent Clínica l'Aliança. Aquest canvi va suposar una gran millora ja que es va poder construir el Seminari en un lloc elevat, consistent en un terreny de 65.000 metres quadrats que incloïa una àmplia avinguda per comunicar la ciutat amb l'edifici. Aquesta comunicació amb la ciutat es realitzà a través del carrer Dr. Robert, els propietaris de les finques del qual permeteren al bisbat l'accés per aquell indret i la construcció d'una gran claveguera de forma desinteressada.

Problemes econòmics

Malgrat que el pressupost inicial, el febrer de 1940, no arribava als dos milions¹⁰, preu relativament baix fins i tot considerant l'època en la qual ens situem, aquest va anar augmentant progressivament fins a assolir un màxim de 24 milions, l'any 1948, poc abans de finalitzar les obres¹¹. Això va ser degut, bàsicament, a la inflació produïda per la crisi de la postguerra i al fet de considerar, en un principi, només les necessitats bàsiques, ampliant-les posteriorment per aconseguir un major confort en l'edifici instal·lant-hi calefacció central, parets i vidres

---

6. Aquest solar ja havia estat cedit anys abans pel pare de don Ramon de Casanova: «Era el año 1913 cuando pedimos el arriendo del campo a don Alfonso de Casanova, en nombre del Dr. Torres i Bages, padre de don Ramón, el actual propietario que noblemente lo ha cedido hoy.» (Diari *Ausona*, any 1, núm 34, 5 de setembre, 1942). Després que les terres fossin cedides el bisbe, el 17 de desembre de 1940, va dirigir una carta al noble demanant que ampliés una mica els terrenys que donava annexant-hi unes terres també de l'*Esbarjo Marià* aptes per al conreu de la terra i la pastura d'algunes vaques, activitats que proporcionarien una part de l'aliment dels seminaristes. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou, escriptures notariales, compra finques, aigua, permutes i contractes», subcarpeta «Escriptures, cessió i venda de terrenys».)

7. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Factures-Donatius-Subvencions», subcarpeta «Arquivo de las Obras Pias del Seminario nuevo».

8. Actual barri vigatà de l'Estadi.

9. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Pressupostos-Escriptures».

10. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Vària», subcarpeta «Seminarium Conciliare Tridentinum Vicense».

11. Arxiu del Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Pressupostos-Escriptures».

dobles, instal·lacions higièniques el màxim de completes i modernes... La forma de pagament usada era mensual i s'havia de dur a terme al llarg dels 10 primers dies de cada mes¹². L'alça de preus dugué el bisbat a la necessitat de buscar donacions i subvencions econòmiques per poder tirar endavant les obres.

Els diners sorgiren de tot tipus d'activitats com poden ser sortejos¹³ o recaptacions organitzats per ajuntaments, parròquies, escoles o pels Grups de Juventuts Falangistes i altres grups d'Acció Catòlica de tota la diòcesi, festivals benèfics de teatre¹⁴ i música i subscripcions a favor del Seminari durant un cert període de temps. Cal destacar les recaptacions del dia de St. Josep¹⁵, dia en què totes les parròquies de la diòcesi destinaven la totalitat dels diners recollits a les obres del Seminari i les demandes i oracions que es duïen a terme el dia 15 d'agost aprofitant la *Jornada del seminarista*¹⁶.

«[...] En la entrada y salida del puente, el punto más estratégico de la población [Roda de Ter], allí montaban guardia los simpáticos falangistas, poniendo sobre el pecho de los transeuntes la insignia del día. [...] Más que las monedas que depositaban los comerciantes e industriales, me cautivaba la sonrisa con que las ofrecían [...]» (Recol·lecta del dia de St. Josep al poble de Roda de Ter. Diari *Ausona*, any II, n° 63, 27 de març, 1943.)

Malgrat tot això la forma més fructífera d'aconseguir diners foren les donacions de famílies particulars i d'empreses generalment del sector tèxtil. Aquestes donacions, normalment incitades pel bisbe, oscil·laven entre quantitats mínimes inferiors a mil pessetes i xifres elevades de 45.000 o 60.000 pessetes. Efectivament aquest es dirigí a diverses persones econòmicament ben situades i amb cert prestigi demanant-los la seva col·laboració, augmentant així la seva fama i servint d'exemple a la resta de ciutadans¹⁷. Tot i que algunes empreses que havien promès la seva col·laboració es feien enrere posteriorment al·legant problemes econòmics en una època marcada per la crisi, s'aconseguí recollir, seguint aquest sistema, una quantitat superior al milió de pessetes¹⁸.

12. Id. Nota 9.

13. Un exemple molt clar seria l'organitzat per la mateixa diòcesi i combinat amb la Loteria Nacional del 25 de setembre de 1947, copiant el sistema usat a Vigo per a recaptar diners per a la construcció d'un nou hospital. El bisbat va enviar números de loteria a moltes parròquies de Catalunya recaptant, així, quasi 50.000 pessetes. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou», subcarpeta «Segells pro-Seminari».)

14. Un exemple d'obra de teatre seria l'organitzada pel Col·legi de Nostra Senyora del Carme (Escorial) el 20 de febrer de 1944. L'obra es titulava «¡Perdón por la Virgen! Toma de Baza por los Reyes Católicos» interpretada per les alumnes d'Ampliació postescolar. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou», subcarpeta «Col·laboracions, propaganda».)

15. Arxiu Seminari de Vic, «Construcció Seminari. Factures-Donatius-Subvencions», subcarpeta «Donatius».

16. Diari *Ausona*, any VII, núm. 344, 14 d'agost 1948.

17. El bisbe Joan Perelló agraiïa la col·laboració de tots aquests donants enviant-los, cada Nadal, una targeta de felicitació d'aquest estil: «El Obispo de Vich bendice a Ud. con su familia como bienhechor del Nuevo Seminario Vicense, y pide al Señor les conceda muy felices Pascuas de Navidad y un Santo y próspero Año Nuevo» afegint normalment una nota a mà en la qual demanava que seguïssin fent donacions. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou».)

18. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Factures-Donatius-Subvencions», subcarpeta «Cartas enviando o prometiendo donativos del 41 al 49».

«[...] Hubiera querido satisfacer con creces la amable indicación que me dirige para que coopere a la trascendental y eficacísima labor de la reconstrucción del Seminario de esa Diócesis de Vich. Digo que hubiera deseado complimentar tan bellos deseos de su Ilma., toda vez que estimo que el pequeño óbolo que hoy puedo enviarle no satisface ni siquiera al dador, y comprendo que es una nimiedad si se tiene en cuenta que va ordenado a minorar los muchos sacrificios económicos que supone el total y feliz coronamiento de una obra de tanto fruto espiritual [...]» (Carta d'un fidel al bisbe Joan Perelló el 21 de gener de 1944. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Factures - Donatius - Subvencions», Subcarpeta «Cartas enviando o prometiendo donativos (1941-49).»)

Es poden remarcar les donacions del Banc d'Espanya, de la Diòcesi de Vic, del Governador Civil de Barcelona, del Frente de Juventudes Falangistas i la donació particular del bisbe Joan Perelló. Podem esmentar també diverses ajudes, econòmiques o no, que destaquen pel seu caràcter curiós com serien les herències deixades al Seminari, les oracions demanant prosperitat en les obres, la realització de segells amb el dibuix de l'edifici del Seminari¹⁹ i el xec de 100 dòlars donat per Francesc Costa i Roca, un sacerdot català instal·lat des de 1911 a la ciutat de El Paso, a Texas (EUA), i que havia dut a terme la seva formació com a sacerdot al Seminari vigatà²⁰. Tot això no va ser suficient per fer front als elevats costos de construcció, cosa que portà el bisbat a demanar un crèdit de dos milions l'any 1948, el permís del papa per a usar els fons de les Causes Pies i la destinació dels diners de la multa de 850.000 pessetes que Salvador Marçal Pons, director de la fàbrica «Hilaturas Voltregà», havia de pagar a l'Estat, a la construcció del Seminari²¹.

L'ajuda de l'Estat va ser definitiva per a poder tirar endavant amb el projecte ja que va fer donacions de forma periòdica i va facilitar diversos aspectes de la construcció, com el subministrament de ferro i de ciment, que es regulaven directament des de diverses delegacions governamentals. Després de donar 250.000

---

19. Es van fer segells de diferents preus (0'25, 1, 2 i 5 pessetes), impresos a dues tintes i usant colors diferents segons el valor del segell. La factura procedent de la impremta que se'n féu càrrec data del 15 de gener de 1947. En un decret del 3 de desembre de 1947 en el qual el bisbe donava a conèixer els segells es dirigia als ciutadants dient el següent: «Rogamos encarecidamente a los sacerdotes y fieles de Nuestra diócesis, se sirvan de dicho sello para fijarlo en la cara posterior de los sobres de la correspondencia, pues, además de cooperar económicamente a levantar el edificio del Nuevo Seminario contribuirán a la propaganda de una obra que no puede ser ignorada por ningún diocesano.» (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou», subcarpeta «Articles publicats a diaris i revistes».)

20. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Factures-Donatius-Subvencions», subcarpeta «Donacions pro seminari nou»

21. Salvador Marçal Pons, director gerent de la fàbrica tèxtil «Hilaturas Voltregà S.A.» havia estat condemnat a 3 anys de presó i a pagar una multa de 850.000 ptes. per un delictes d'«estraperlo» comès un temps abans. El bisbe va intervenir en el procés per ajudar-lo i aconseguir que se li donés la llibertat, ni que fos confinant-lo durant un temps a la ciutat de Vic, tot i que mai va intervenir perquè se li redimís el càstig econòmic. El bisbe justificava aquesta demanda de llibertat amb motius com que «no deben permanecer en las cárceles personas como D. Salvador Marçal que se delinquieron en un momento de flaqueza, no constituyen por sus antecedentes un peligro social, antes bien, es conveniente su presencia en hogares, fábricas y talleres y en la reconstrucción moral y material de España» o en el fet que la llei que condemnava el delictes comès havia estat redactada posteriorment al delictes que el director gerent havia realitzat. Possiblement les intervencions del bisbe van donar el seu fruit ja que a partir de 1942 el Sr. Marçal Pons va realitzar moltes donacions periòdicament en pro del nou Seminari. (Arxiu del Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Vària», subcarpeta «Impresos varios sobre el seminario. Promesas varias».)

pessetes l'any 1941, just després que el bisbat presentés el seu avantprojecte, cedí dos milions més distribuïts en quatre lliuraments de mig milió cadascun al llarg dels anys 1946 i 1947. De cara a la finalització de les obres va subvencionar un milió més, que el bisbat havia sol·licitat justificant la seva demanda en la figura de Jaume Balmes. El centenari de la mort d'aquest il·lustre vigatà el 9 de juliol de 1948 era el moment ideal per a inaugurar el nou edifici, dedicat a aquest personatge i, d'aquesta manera, homenatjar-lo.

«[...] en 9 de julio de 1948 ocurrirá una de las efeméridas más gloriosas de la historia de Cataluña y aun de España: el I centenario de la muerte del gran filósofo y apologista Jaime Balmes [...]

Es [...] de todos sabido que Balmes nació en Vich, que murió en Vich, que se formó en el Seminario de Vich [...]

Por tales motivos creemos de justicia que se le tribute un homenaje en consonancia con sus altos merecimientos [...] como es la erección de un Seminario de Balmes, semillero fecundo de las ideas Balmesianas que desde sus cátedras se esparcirán por todos los ámbitos de la Sociedad.

A nuestro juicio este monumento vivo y de perenne influjo del pensamiento Balmesiano no ha de ser otro que el nuevo edificio en construcción del Seminario de Vich» (Carta del bisbe Joan Perelló al president de la Diputació Provincial de Barcelona, escrita a Vic el 15 de setembre de 1945).²²

Malgrat totes aquestes donacions i esforços no s'aconseguí acabar l'obra dins el període previst i s'aplaçà la seva finalització fins al juny de 1949²³, dia de clausura de les festes balmesianes, data que tampoc fou definitiva ja que, encara que es realitzà una gran cerimònia d'inauguració, la lentitud de les obres i del subministrament de materials va fer-ne allargar la construcció fins ben entrada la dècada dels 60.

Des de les instàncies del mateix Estat espanyol alguns departaments específics van cooperar en la mesura que els va ser possible en el projecte seminarístic; és el cas del Ministeri de Justícia, fent donació d'un total d'un milió dues-cents mil pessetes, autoritzant l'ús de presos per als treballs de construcció²⁴ i facilitant, en

22. Arxiu del Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Factures-donatius-subvencions», subcarpeta «Subvencions pro Seminari nou».

23. La cerimònia d'inauguració del nou Seminari va ser el dia 5 de juny de 1949, aprofitant la festa de clausura del centenari de Balmes i la visita a la ciutat de Vic del caudillo de l'Estat, el general Francisco Franco i del cardenal Tedeschini. Al llarg de la cerimònia Franco va otorgar la Creu Meritíssima de St. Raimundo Peñafort i tant el bisbe com el cap d'Estat van desenvolupar els seus respectius discursos. Aquest mateix dia, juntament amb l'obertura del Seminari, es van realitzar molts més actes com poden ser exposicions, congressos i conferències, un concurs d'ornamentació de carrers, actes litúrgics, un concurs de sardanes a la plaça Major i altres inauguracions com la d'un monument a Balmes a la plaça Don Miquel de Clariana i d'un nou pont unint el parc Balmes i el barri de St. Francesc (La Calla). (Diari *Ausona*, any VIII, núm. 387, 11 de juny de 1949.) (Arxiu de la Cúria de Vic, «Boletín Eclesiástico del Obispado de Vich», tomos 102-103, años 1949-50, pág. 461-464, sábado 3 de diciembre de 1949, nº 2388.)

24. Es requerien uns 100 treballadors per a la realització de les obres. Per tal de reduir els costos al mínim el bisbe va aconseguir el permís del Ministre de Justícia per a la utilització de presos condemnats a redempció de penes per treball per a ajudar en la construcció. El sou d'aquests homes era nul, tot i que de tant en tant se'ls ofería algun àpat especial o se'ls lliurava roba. El juliol de 1944 va ser necessari destinar més soldats a la vigilància d'aquests presos perquè les fugues en hores de feina eren considerables.

la mesura que fou possible, el subministrament de ferro i ciment, materials que es trobaven sota control estatal a causa de la seva escassetat. També cal esmentar Mariano Puigdollers, director general d'Assumptes Eclesiàstics del Govern, que, malgrat no col·laborar econòmicament, va actuar sempre d'intermediari entre el bisbat i l'Estat, a causa de la seva influència; i el Ministeri de Governació que autoritzà les rifes benèfiques²⁵.

L'escassetat d'aigua: un problema afegit²⁶

El ferro i el ciment no eren els únics productes escassos de l'època, sinó que la ciutat de Vic patia, a més a més, una manca d'aigua bastant problemàtica. Per a superar aquest obstacle, que suposava també un cert augment del pressupost, el bisbat dugué a terme una sèrie d'estudis, a mans de l'arquitecte encarregat de l'obra, Lluís Bonet i Garí²⁷, i realitzà alguns contractes entre propietaris de la comarca per a superar aquesta dificultat. L'aigua usada durant la realització de les obres va ser cedida desinteressadament per la Societat Energia Elèctrica del Ter S.A. que, a partir del maig de 1944, subministrà, a més, l'energia elèctrica necessària en la construcció, tan sols demanant al bisbat que es proveís ell mateix de la bomba d'aigua adequada per a la seva elevació.

Ja pensant en el proveïment definitiu d'aigua, xifrat en uns 13'60 metres cúbics diaris, es plantejaren diverses opcions possibles explicades totes a la memòria de l'arquitecte el febrer de 1943. Vic es proveïa de l'aigua procedent de les fonts de Monallots, Bellpuig i La Frontera però es deixà de banda la possibilitat d'utilitzar-les per la seva escassetat. Descartades les possibilitats d'excavar nous pous, d'usar l'aigua de les fonts de Sant Julià de Vilatorrada i de Taradell, ja que la seva aigua quedava reservada per a l'ús exclusiu d'aquests pobles, i de proveir-se amb aigua de Llagostera o del Mas Roure pel seu feble cabal, tan sols restaven dues alternatives: les Fonts de la Madriguera i les aigües provinents del Mas Can Tona²⁸ dins el terme municipal de Folgueroles i molt proper al de Calldetenes. I malgrat que es

---

Periòdicament anaven arribant presos per treballar al Seminari i, mentre que en un començament provenien tots de la presó de Vic, a la llarga aconseguiren permisos d'altres presons catalanes. Cal deixar clar que no tots els treballadors eren presos sinó que alguns, sobretot els més qualificats, eren homes amb un contracte laboral que treballaven a canvi d'un sou i que tenien una assegurança per a possibles accidents laborals.

25. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Vària», subcarpeta «Documentos de la Santa Sede, Ministerio de Gobernación, Ministerio de Educación Nacional, Ministerio de Justicia - Dirección general de Asuntos Eclesiásticos».

26. Arxiu Seminari de Vic, carpetes «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Presupostos-Escriptures»; «Construcció Seminari. Vària», subcarpeta «Obra».

27. Lluís Bonet Garí (Argentona; Maresme, 1893 - Barcelona, 1993). Arquitecte titulat a Barcelona el 1918. Es formà al costat de Josep Puig i Cadafalch, fou deixeble d'Antoni Gaudí, l'estil del qual seguí (capella de St. Miquel del Cros, Argentona, 1929). Col·laborà en l'Obra de la Masia Catalana fins al 1936. Ha estat un dels arquitectes continuadors de les obres del temple de la Sagrada Família i un dels representants del monumentalisme (Banc Vitalici a Barcelona, 1949). Protector de la cultura catalana, després de 1939, tingueren lloc a casa seva, de 1941 a 1959, sessions de l'Institut d'Estudis Catalans i de les seves filials, dels Amics de la Poesia i altres activitats culturals.

28. Curiosament va ser en aquesta masia on residí mossèn Jacint Verdager durant els seus anys de seminarista a l'antic Seminari de Vic. Com la majoria d'estudiants de l'època s'hostatjava a la casa a canvi de fer-se càrrec de l'educació dels fills del propietari.

considerava millor prendre l'aigua de la Madriguera perquè no necessitava ser elevada mitjançant cap bomba hidràulica, s'optà finalment per la Font de Can Tona a causa, bàsicament, de les bones ofertes fetes pels seus propietaris.

El 19 d'agost de 1943 la Sra. Enriqueta Porret i Darnés, propietària del Mas Can Tona i de la meitat de l'aigua de la Font de Palou, va cedir al bisbat, mitjançant una escriptura de compra-venda, tres quartes parts de la meitat de la seva part de l'aigua de la font i va permetre la instal·lació de canonades dins la seva propietat, reservant-se el dret de realitzar una petita derivació d'aquestes per subministrar aigua a unes cases que posseïa al carrer de Verdaguer²⁹. Al llarg dels dos anys següents el bisbat firmà altres contractes amb propietaris com Josep Genís Arumí, Mercè Sala Font, Antonio Bofill, Lluís Vila Molas, Francisca Colomer Costa, Carme Toll, Ramon Aulet Sala o Ramon Fontarnau amb els quals arribà a acords, beneficiosos per les dues parts, per canalitzar aigua dins les seves terres i fer-la arribar al Seminari de Vic³⁰. Un cop resolt els problemes d'aigua al Seminari, el 1947, aquest en va cedir una certa quantitat a l'Ajuntament per tal que se solucionessin els problemes d'escassetat de Vic.

Projecte inicial de l'edifici

Un cop obtinguts tots els terrenys definitius i solucionats els primers problemes econòmics i d'aprovisionament, es va iniciar la construcció de l'edifici el maig de 1943. Ja el 8 de setembre de 1942, coincidint amb la festa del naixement de la Maredeu, s'havia col·locat la primera pedra simbòlica i s'havia realitzat la benedicció del terreny i les obres en presència d'una gran quantitat de fidels, autoritats, cooperadors i clergues³¹. En l'acte, que va ser d'una gran cerimóniositat, s'hi pot destacar el moment en què «un artístic pergamino firmado por las primeras personalidades allí presentes fue enterrado en el boquete de la primera piedra»³², els discursos del bisbe i del governador civil de Barcelona i la celebració posterior al Palau Episcopal on només foren convidades un cert nombre de persones³³. Mesos

29. Aquesta petita quantitat d'aigua que havia reservat per a ús personal la va començar a utilitzar després de notificar-ho al bisbat el 13 de setembre de 1947, uns anys després d'haver acordat aquest dret (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou, escriptures notariales, compra finques, aigua, permutes, contractes», subcarpeta «Aigua»).

30. Els acords a què s'arribà van ser tots del mateix estil: el bisbat pagava tots els costos de les obres i compensava els possibles danys ocasionats a les collites de la zona; l'amo de les terres tenia el dret de fer canviar la tuberia de lloc si necessitava els terrenys i el deure d'informar de l'existència de la tuberia a un possible comprador de la finca; la cessió de terres era gratuïta però a canvi l'amo podia quedar-se amb una part de l'aigua que circulava per les seves terres. És el cas de Ramon Fontarnau que firmà un contracte d'aquest tipus el 27 d'agost de 1945. Tot i així, el 5 de maig de 1961 va vendre al bisbat, per 2000 pessetes, la part d'aigua que li pertocava sense haver-ne fet ús. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari nou, escriptures notariales, compra finques, aigua, permutes i contractes», subcarpeta «Aigua».)

31. Aquest acte simbòlic es va realitzar als terrenys de l'«Esbarjo Marià» encara que posteriorment l'emplaçament de l'edifici es modificà.

32. Diari *Ausona*, 12 de setembre, 1942, any I, núm. 35.

33. Una gran quantitat de diaris espanyols van parlar de l'acte de col·locació de la primera pedra. És el cas de *Correo Catalán*, *Solidaridad Nacional*, *La Vanguardia*, *Ausona*, *El Noticiero Universal* i *Diario de Barcelona*; també es donà la notícia per Radio España de Barcelona perquè el bisbe ho demanà explícitament al director-gerent de la cadena, Alfonso Bandera Moras. (Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta Seminari nou, documentació obres I», subcarpeta «història construcció nou Seminari».)

abans, concretament el 25 de juliol del mateix any, el bisbe havia adreçat una carta a tots els conciutadans, col·laboradors, personalitats... convidant-los a aquest acte simbòlic:

« La Iglesia Católica nos recuerda todos los años, el 8 de septiembre, la realización de un gran misterio, el Nacimiento de la Virgen Santísima [...]

Esta fecha hemos elegido para iniciar la realización de un vasto proyecto, aprobado por la Santa Sede: la bendición de la primera piedra, aurora de un gran Seminario, Madre de selectos apóstoles. [...]

Rogamos[...] a todos los fieles diocesanos que Nos presten ayuda para tan magna obra, unos con donativos, otros con la propaganda y todos con oraciones. [...]» (Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari Vària», «El nuevo Seminario Vicense», memòria publicada per la Junta Diocesana constructora del Seminario, Imprenta José Sabadell, setembre de 1942.)

Lògicament, però, abans de la benedicció i de l'inici de les obres, l'arquitecte, Lluís Bonet i Garí, ja havia començat a treballar en l'avantprojecte de l'edifici i havia presentat, entre el febrer de 1940 i l'abril de 1942, alguns plànols i memòries que foren modificats posteriorment³⁴. L'edifici a dissenyar requeria poder viure en col·lectivitat, de forma relativament recollida, poder permetre el desenvolupament pedagògic i físic adequat dels alumnes i crear un ambient d'estudi agradable. Les parts de l'edifici s'havien d'adaptar als diferents cursos existents en un seminari, separats segons l'edat i els quatre tipus diferents d'estudis. 150 alumnes de llatí i de retòrica s'agrupaven en 5 cursos d'humanitats, 68 seminaristes més cursaven els estudis de filosofia organitzats en tres cursos i un altre grup de 82 estudiants duia a terme 4 cursos de teologia. Aquest total de 300 escolars es

34. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Presupostos-Escriptures», subcarpeta «Plànols».

repartia, a la vegada, entre el Seminari Menor, reservat únicament als estudiants d'humanitats i situat a l'esquerra de l'edifici, i el Seminari Major, on estudiaven els alumnes de filosofia i teologia situat a la dreta del mateix edifici.

En virtut d'aquesta distribució l'arquitecte va voler distingir tres parts de l'edifici: els ja anomenats Seminaris Major i Menor a dreta i esquerra respectivament, pràcticament aïllats l'un de l'altre, i un cos central que serviria per separar i unir, a la vegada, els dos cossos laterals. Els mantindria incomunicats als pisos superiors, pisos on habitarien els estudiants, però els relacionaria per la planta baixa, on hi havia les aules, els menjadors i l'església entre d'altres dependències. Totes aquestes sales, per a oferir la màxima comoditat, requeririen un terreny d'uns 20.700 metres quadrats, 230 metres de llargada del costat major i 90 d'amplada el més petit. Tot l'edifici presentaria una construcció semitancada, per a salvar les dificultats d'escalfament causades pel clima fred de l'hivern i per a donar al Seminari un ambient semblant al monacal. L'aspecte senzill i elegant de la construcció vindria donat per la seva grandària, presència i per les formes tradicionals, la sensació de solidesa rauria en la pedra usada en l'edificació i l'excés d'austeritat es trobaria contrarestat per les escultures i els detalls de la decoració, distribuïts de forma ordenada arreu de l'edifici.

Al cos central de l'edifici s'hi trobaria també l'entrada principal i una façana ricament decorada amb motius religiosos i encarada a migdia. Es preveia col·locar el símbol del Pontificat sobre el balcó principal, les imatges de St. Miquel dels Sants i de St. Bernat Calbó a banda i banda de l'entrada, les de St. Tomàs d'Aquino i Jaume Balmes al pòrtic i les dels beats Antoni M. Claret i Pere Almató just a l'entrada. Immediatament després d'entrar a l'edifici, passant pel pòrtic d'entrada, trobaríem un gran vestíbul a partir del qual, i per un seguit de portes i passadissos, es podria accedir a estances com la majordomia, la secretaria d'estudis, el rectorat, la sala de visites i la porteria. A més també hi hauria una escala per la qual es podria arribar a la part anterior dels pisos superiors. En aquesta part del primer pis hi hauria una sala de recepció, les càmares i el despatx del bisbe, els despatxos del rector i del vicerector, diversos annexos i l'accés a la terrassa de la façana principal. A la segona planta i última d'aquesta zona de l'edifici, hi hauria les habitacions dels professors, consistents, cadascuna d'elles, en un dormitori i un despatx particular. Un semisoterrani contindria la porteria, habilitada com a residència del porter, i uns magatzems.

Tornant al vestíbul central i avançant cap a l'interior de l'edifici trobaríem un pòrtic interior, de reduïdes dimensions, que conduiria directament a l'entrada principal de l'església, un gran portal decorat amb la imatge del Sagrat Cor de Jesús i amb la Santa Creu i usat només els dies de festa o en els casos en què s'obriria l'església a tots els fidels i no tan sols als seminaristes, que entrarien, habitualment, per les portes laterals del creuer. El gran edifici de l'església constaria de tres naus: la nau del centre, de 9 metres d'ample, i les dues laterals, amb una amplitud de 2'5 metres i reservades per a la realització de processons i per a accedir als bancs. El presbiteri constaria d'un gran altar central cobert amb un baldaquí i coronat amb un cimbori o cúpula equipada amb un tambó octogonal i plena de finestrals que li donen altura i lluminositat i decorada amb una creu exterior.

A la dreta del presbiteri s'hi ubicaria la sagristia de 6 x 6 metres quadrats i, just sobre seu, i accedint-hi des del primer pis, hi hauria una tribuna destinada a l'or-

gue i una sala amb la seva maquinària. Una altra tribuna, oposada a la de l'orgue just a l'altre costat, l'esquerre, del presbiteri, serviria per a l'accés dels malalts a l'església i es comunicaria directament amb la infermeria. Dels tres absis del temple, el central estaria destinat a la càtedra episcopal i a les imatges dels 12 apòstols i els altres dos estarien dedicats un al Sagrat Cor de Jesús i l'altre a la Immaculada Concepció, reservant la capella privada del Seminari Menor a l'ofrena a St. Josep. Caldria habilitar un lloc destacat per a la col·locació del sagrari i un altre, als peus de l'església i a l'altura del primer pis, per a una tribuna reservada al bisbe i als professors, des de la qual podrien escoltar la missa pràcticament sense abandonar les seves habitacions, ja que s'hi accediria des de la part anterior del primer i el segon pis de l'edifici central. Hi hauria també uns grans finestrals laterals, oberts a l'altura d'un primer pis, que, gràcies a l'orientació nord-est del temple, contribuirien a la seva il·luminació natural. Els vitralls de colors, les escultures i les pintures, tant al fresc com als murs, constituïrien tota la decoració d'aquest edifici.

A banda i banda de l'església hi hauria uns passadissos o pòrtics que comunicarien el vestíbul i la part anterior de l'edifici amb la part posterior, deixant el temple al centre. Aquesta part posterior consistiria en el pavelló de serveis on s'hi ubicaria la cuina i les sales de rentat de roba, de planxat... únics per als dos seminaris i també la infermeria comuna. Unes escales a aquest sector conduïrien a unes estances del primer pis, totalment aïllades de la resta de l'edifici, que serien els dormitoris i la residència de la comunitat de religioses encarregades de tots els serveis a la resta d'habitants. A la part del segon pis limitada també a les religioses hi hauria un àtic que serviria de magatzem.

També a cada costat del cos central s'hi desplegarien els dos seminaris, Major i Menor, pràcticament del tot aïllats entre ells i de forma totalment simètrica. Constarien, cadascun d'ells, d'un pati interior porticat d'uns 27 x 21 metres i es trobarien encerclats per una sèrie de passadissos que ens conduïrien a totes les estances de les plantes. La planta baixa estaria equipada amb les sales necessàries per a la vida cultural dels estudiants i per a la realització dels àpats, hi hauria, doncs, aules, laboratoris i menjadors. Tot i així aquesta planta es distingiria en els dos seminaris perquè el de l'esquerra, el Menor, tindria el paranimf i una capella privada abans esmentada i, en canvi, el Major posseiria la biblioteca i els museus, estances que tots els alumnes haurien de compartir amb els seminaristes de l'ala contrària.

Un semisoterrani, al qual s'accediria per les grans escales de cargol de la part posterior, oferiria un gimnàs per a 75 persones, un seguit d'estances habilitades especialment per a l'esbarjo dels dies plujosos, alguns serveis sanitaris, uns magatzems i la maquinària de la calefacció amb la carbonera. A les plantes superiors, que en aquests sectors de l'edifici serien tres, estarien formades pels dormitoris, les sales de descans i la major part dels serveis sanitaris. Els dormitoris es distribuïrien a cada pis en tres ales en forma de T, situant el centre d'aquesta T al vestíbul que donaria a les escales de cargol posteriors, on també hi hauria el dormitori del vigilant, anomenat guia espiritual. Cal destacar que al segon i tercer pis del Seminari Major els dormitoris no serien col·lectius com a la resta de pisos, sinó que un total de 78 alumnes podrien disposar de cel·les particulars equipades amb armari i lavabo propis. La separació segons cursos i ensenyances també es faria palesa a l'exterior. A banda i banda de l'edifici hi hauria un camp de joc

d'uns 4000 metres quadrats per a la realització d'esports, un frontó i una gran extensió de jardins³⁵.

Modificacions del projecte inicial

Aquest projecte inicial no es va mantenir inalterat fins al final sinó que s'anà modificant a mesura que les obres avançaven i l'emplaçament es canvià. Així doncs el 1944 l'arquitecte de l'obra presentà uns nous plànols i una altra memòria en els quals es poden observar algunes modificacions encara que mantenint l'estructura bàsica del començament³⁶. Es va ampliar el nombre d'estudiants que podrien residir a l'edifici fins a un total de 400 canviant una mica la disposició de les habitacions. D'aquesta manera al Seminari Major tots els dormitoris, 156, serien cel·les independents en les quals els alumnes podrien estudiar sols i adquirir hàbits d'estudi propis, cosa que portaria a la modificació de totes les finestres dels pisos dels dormitoris, i al Menor tan sols els alumnes més petits dormirien en habitacions col·lectives.

El semisoterrani va ser la part de la construcció més afectada pel canvi. Es va ampliar la part posterior del cos central dotant-la d'un soterrani on es col·locarien les calderes i la carbonera, un porxo per als cotxes, sales habilitades per alguns

35. Explicació del projecte inicial: Id. Nota 1, Id. Nota 22, «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Pressupostos-Escriptures», subcarpeta «Pressupostos».

36. Arxiu Seminari de Vic, carpeta «Construcció Seminari. Plànols-Projectes-Pressupostos-escritures», subcarpeta «Plànols».

treballadors com seria el jardiner, noves habitacions per a planxar o cosir i algun magatzem, deixant els dos laterals per a l'emplaçament de les sales de lleure i de la majoria de museus, i reservant les sales de la planta baixa abans destinades a aquesta última funció per a la realització de les classes. Es construïren també dues torres, a banda i banda del cos central, que donaven més elegància i majestuositat a l'edifici i servien, a la vegada, per a albergar els dipòsits de l'aigua. Es van suprimir les golfes ja que el fort fred a l'hivern les feia inhabitables i es van substituir una part de les galeries que envoltaven el pati interior per a construir-hi habitacions, càlides gràcies a l'abundant sol que arribava a aquella zona³⁷.

Preocupant-se sempre per aprofitar al màxim la lluminositat i l'escalfor ofertes pel sol, l'arquitecte va decidir construir l'església més enrere del que en un principi s'havia acordat i edificar un mateix nombre de pisos a totes les ales dels pavellons laterals. Ja el maig de 1950, quan els pavellons laterals estaven pràcticament acabats i feia uns anys que s'hi impartien classes, es modificà la part anterior del Seminari Major per a instal·lar-hi la Càtedra de Sagrada Teologia, amb capacitat per 140 alumnes, i un museu Bíblic.

Durada i finalització de les obres

Aquest projecte de gran envergadura va ser dut a terme pel contractista d'obres Jacint Noguera que va ser el guanyador del concurs organitzat entre contractistes,

---

37. Arxiu de la Cúria de Vic, carpeta «Seminari Nou, documentació obres », subcarpeta «Presentació de projectes i plànols».

en el qual cadascun d'ells havia de presentar la seva proposta de preus unitaris desglossats per al projecte. El seu màxim competidor va ser Fèlix Casas, tot i que el 18 d'agost de 1942, l'arquitecte Lluís Bonet Garí decidí lliurar l'obra al Sr. Noguera. El contracte que es firmà el 3 de setembre de 1942 permetia l'associació de diversos contractistes, tots sota les ordres de Jacint Noguera, a causa de les grans dimensions de l'obra.

Es preveia que les obres es realitzarien en un termini de 18 mesos repartits proporcionalment entre les feines d'excavació i preparació de fonaments i d'edificació del semisoterrani, de la planta baixa, dels pisos superiors i de la teulada. En el cas d'allargar el termini fixat, se li imposaria una sanció o es rescindiria el contracte. Tot i així les obres podien ser suspeses en cas de falta de material, de gelada intensa o condicions meteorològiques adverses o altres causes de força major no especificades al contracte sempre i quan el contractista ho justificqués amb antel·lació i l'arquitecte donés el seu vistiplau³⁸.

Al llarg de totes les obres el Seminari Major evolucionava més ràpidament que el Menor. Així, mentre al primer se li habilitaven un rectorat, una capella, una cuina i un departament per a les monges, tot provisional, al segon encara se li estava acabant la teulada i sols tenia finalitzats les parets i els sostres. Per aquesta raó i a causa de la pressa que el bisbat tenia per a començar a usar el nou edifici, el curs 1947-48 es començà a cursar, ja, a les aules del pavelló del Seminari Major mentre que els estudiants d'humanitats hagueren d'esperar un temps més per a inaugurar la seva part de l'edifici³⁹. Després de diversos ajornaments s'imposà la data de l'1 d'octubre de 1949, a l'inici del curs escolar, per a l'acabament definitiu de les obres. Però no assolint aquest objectiu i tenint acabades les parts de l'edifici destinades a l'educació i allotjament dels seminaristes, s'anà allargant l'acabament definitiu d'aquest fins ben entrada la dècada dels seixanta després d'haver realitzat nous pactes de compra-venda i cessió de terres amb propietaris com el Sr. Josep Bou Casany per a poder dur a terme algunes de les modificacions abans esmentades. Es prolongà, per exemple, la finalització de la gran església del Seminari que no s'inaugurà i consagrà fins al desembre de 1963, ja que no corria pressa perquè usaven la capella del Seminari Menor i una altra de provisional del Major per als actes litúrgics habituals.

La prolongació de les obres va ser de tal magnitud que el bisbe Joan Perelló, principal promotor i incentivador de les obres, va morir abans de veure-les finalitzades, el 27 de juliol de 1955, 15 anys després d'haver-ne iniciat el projecte. La seva última voluntat fou la de ser enterrat a l'església del Seminari, però, pel fet de no estar acabada, va ser sepultat a la provisional capella del Seminari Major. Tot i així el dia 11 de desembre de 1963, en motiu de la consagració de l'església principal, recentment acabada, les despulles del bisbe Joan Perelló van ser traslladades i enterrades a l'absis central de la gran església.

---

38. L'11 de setembre de 1948 s'acusà el contractista d'obres Jacint Noguera d'haver usat maó de baixa qualitat per a la construcció del Seminari tot i que aquesta acusació es resolgué sense massa conseqüències. (Arxiu de la cúria de Vic, carpeta «Documentació Obres II», subcarpeta «Presentació de projectes i plànols».)

39. Diari *Manresa* 29 d'agost, 1947, any vi, núm. 780.